

TL2042 GAGAUZ TÜRKLERİ VE DİLLERİ –II
DERSİN VERİLDİĞİ FAKÜLTE: DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAK.
DERSİN VERİLDİĞİ BÖLÜM: ÇAĞDAŞ TÜRK LEH. VE EDEB.
HAZIRLAYAN: DOÇ. DR. G. SELCAN SAĞLIK ŞAHİN

20. Yüzyıl başlarına kadar yazılı bir edebiyat meydana getirememiş olan Gagauz Türklerinin zengin bir sözlü edebiyatları vardır. Halk arasında devam eden ancak 20. yüzyılın başlarında değerlendirilmeye başlanan bu sözlü edebiyat, onların aynı zamanda kendileri dışındaki Türk dünyası ile de bağlantılarını sağlamıştır. Türk kültürünün ortak edebi ürünleri destanlar, masallar, efsaneler, türküler, bilmece, fıkralar Gagauz Türkleri tarafından da kullanılmıştır. Yaşadıkları coğrafyalar, temasta buldukları kültürler üzerinde söz sahibi olan siyasî güçler, mensup oldukları din (Ortodoks Hristiyanlık) ve Sovyet ideolojisi Gagauz Türklerinin sözlü edebiyatlarını etkileyen unsurlardandır. Gagauzların sözlü edebiyat ürünleri ilk olarak 19. yüzyıl sonlarında Rus general Moşkov tarafından derlenmiştir. Moşkov Bulgaristan Gagauzları arasında yaptığı derlemeleri *Proben*'de yayımlar. Bu ilk çalışmalar Gagauzların içinden çıkan bir din adamı olan Mihail Çakır'ın (1861-1938) çalışmaları ile devam etmiştir. Çakır 1934'te Kişinev'de yayımlanan *Basarabyalı Gagauzların İstoriyası* adlı eserinde Gagauz kültürünü ve tarihini ele alır. 20. yüzyılda Bulgaristan'da yaşayan Gagavuz Türklerinden yapılan ilk derlemeler 1934'te Atanas Manov

TL2042 GAGAUZ TÜRKLERİ VE DİLLERİ –II
DERSİN VERİLDİĞİ FAKÜLTE: DİL VE TARİH-COĞRAFYA FAK.
DERSİN VERİLDİĞİ BÖLÜM: ÇAĞDAŞ TÜRK LEH. VE EDEB.
HAZIRLAYAN: DOÇ. DR. G. SELCAN SAĞLIK ŞAHİN

tarafından *Gagauzlar Hristiyan Türkler* adıyla yayımlanır. Bu eser ilk kez 1939'da Türker Acaroğlu tarafından Bulgarca'dan çevrilmiştir. 1957 yılında Gagauzlar için Kiril esaslı alfabe hazırlanır. Bu alfabe ile basılmış ilk eserlerde halk edebiyatı ürünlerine geniş yer verilmiştir. 1959 yılında Dionis Tanasoğlu tarafından hazırlanan *Bucak'tan Soslär* kitabında halk türküleri, halk masalları, bilmeceleler, efsaneler ve Nasrettin Hoca fıkraları yer almıştır. Nikolay Baboğlu 1969'da Kıpçak köyünde yaptığı derlemeleri *Gagauz Folkloru* adlı bir kitapta toplar. Bu kitapta da türküler, bilmeceleler, masallar, Nasrettin Hoca fıkraları yer almaktadır.

KAYNAK: Prof. Dr. Nevzat Özkan, *Gagavuz Edebiyatı*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2017.